

EUROOPA
KONTROLLIKODA

ET

Arvamus 03/2024

(vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõikele 4)

mis on lisatud
komisjoni hindamisaruandele
välistegevuse tagatise kohta
[COM(2024) 208]

Sisukord

	Punkt
Sissejuhatus	01–17
Kontekst	01–08
Välistegevuse tagatis	01–02
Euroopa Kestliku Arengu Fond+	03–07
ELi muu rahaline toetus partnerriikidele, mis on tagatud eelarveliste tagatistega	08
Käesoleva arvamuse ulatus	09–17
Ulatus	09–15
Meie arvamuse piirangud	16–17
Konkreetsed tähelepanekud	18–64
Välistegevuse tagatise hindamine on osa välistegevuse rahastamise instrumentide laiemast hindamisest	18–24
Mitme instrumendi ühine hindamine	18–19
Komisjoni hindamisaruande esitamine Euroopa Kontrollikoja	20
Hindamise piirangud	21–22
Õiguskontrollikomitee negatiivne arvamus	23–24
Komisjonipoolne välistegevuse tagatise hindamine ei ole täielik	25–45
„Panus üldesmärkide saavutamisse“ ei ole piisavalt hõlmatud	26–27
Saavutatud tulemuste ja tegevuse tulemuslikkuse kohta teave puudub	28–34
Vähe teavet täiendavuse kohta	35–45
Maksimaalset tagatissummat ei hinnatud	46–54
Eraldised Euroopa Investeeringuspanga laenuks Ukrainale	50–52
Makromajandusliku finantsabi eraldised	53–54
Välisuuringu teatavaid järeldusi ei ole komisjoni hindamises piisavalt kajastatud	55–59
Programmitöö ja ELi delegatsioonide suutlikkus	57–59

Muid instrumendi „Globaalne Euroopa“ kriteeriume ei hinnatud piisavalt 60–64

Väikeste ja keskmise suurusega vastaspoolte õiglast kaasamist selles hindamises ei käsitletud 60–61

Vähim arenenud riikidele pööratavat eritählepanu ei hinnatud täielikult 62

Koostööd mittetegevatesse jurisdiktsioonidesse tehtavate investeeringute ennetamist ei hinnatud 63–64

Täiendavad kaalutlused 65–69

Aruandlus- ja läbipaistvusnõuded ei ole täidetud 65–69

EFSD+ veebisaidil puudub kaebuste esitamise mehhanism 66–67

Instrumendi „Globaalne Euroopa“ aastaaruandest puuduv teave 68

Koosolekute protokolle ei avaldata 69

Lõppmärkused 70–75

Lisad

I lisa. EFSD, EFSD+ ja nendega seotud tagatismehhanismide elementide võrdlus

II lisa. Makromajandusliku finantsabi ülevaade

III lisa. Kontrollikoja varasemad eriaruanded ja arvamused

Lühendid

Sõnastik

Sissejuhatus

Kontekst

Välistegevuse tagatis

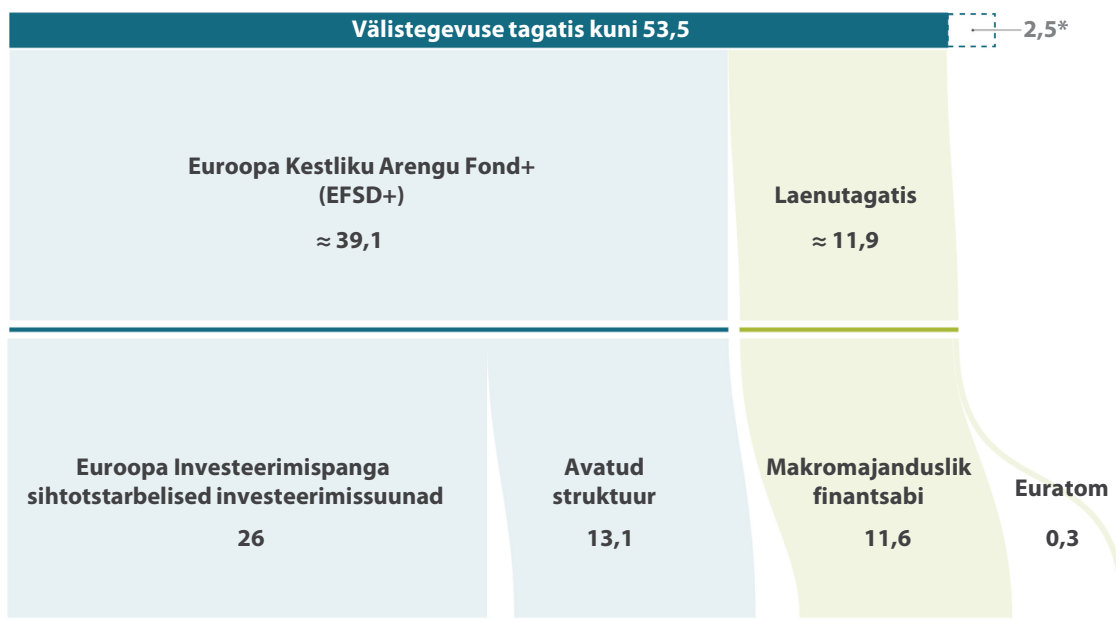
01 Välistegevuse tagatis loodi 2021. aastal määrusega (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ (edaspidi „instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrus“). See põhineb kahel olemasoleval tagatismehhanismil:

- Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD) tagatis, mis loodi EFSD toimingute toetamiseks määrusega (EL) 2017/1601;
- määrusega (EÜ, Euratom) nr 480/2009 loodud välistegevuse tagatisfond, mis kattis Euroopa Investeerimispanka tegevuse välislaenude andmise volituse raames.

02 Välistegevuse tagatisega saab EL tagada partnerriikides finants- ja investeerimistehinguid teoreetiliselt maksimaalselt 53,5 miljardi euro ulatuses. Suurim osa välistegevuse tagatisest (ligikaudu 39,1 miljardit eurot) hõlmab tegevusi Euroopa Kestliku Arengu Fondi+ (EFSD+) raames. Ülejäänud 11,9 miljardit eurot hõlmab makromajanduslikku finantsabi ja Euratomi laene partnerriikidele (vt [joonis 1](#)).

Joonis 1. Välistegevuse tagatise komponendid

(miljardites eurodes)

Märkus: * välistegevuse tagatisest võib katta investeerimistoiminguid teoreetiliselt maksimaalselt 53,5 miljardi euro ulatuses. Tegelik tagatissuutlikkus on ligikaudu 51 miljardit eurot (vt punktid 46–52).

Allikas: kontrollikoda, tuginedes ELi 2025. aasta eelarveprojekti XI töödokumendile eelarveliste tagatiste, ühise eraldisfondi ja tingimuslike kohustuste kohta, lk 72.

Euroopa Kestliku Arengu Fond+

03 EFSD+ on integreeritud rahastamispakett, mis pakub ELi partnerriikidele välistegevuse tagatisega kaetud eelarveliste tagatiste, segarahastamistoimingute, toetuste, tehnilise abi ja rahastamisvahendite vormis rahastamisvõimet¹. EFSD+ eesmärk on aidata kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, toetades investeeringuid paljudes valdkondades alates vaesuse kaotamisest kuni „ebaseadusliku rände ja sundrände konkreetsete sotsiaal-majanduslike algpõhjustega tegelemiseni“².

04 EFSD+ rakendatakse eelarve kaudse täitmise raames mitmesuguste abikõlblike arenguabi rahastamise institutsioonide, eelkõige Euroopa Investeeringispanga (EIP) kaudu. Seega rakendatakse EFSD+ segarahastamise (milles on ühendatud toetused ja laenud) ja partneritest finantseerimisasutustega sõlmitud tagatislepingute kaudu. Partneritest finantseerimisasutused allkirjastavad seejärel finantseerimistehingud riiklike ja riigi tasandist madalama tasandi vastaspooltega, eraettevõtjatega,

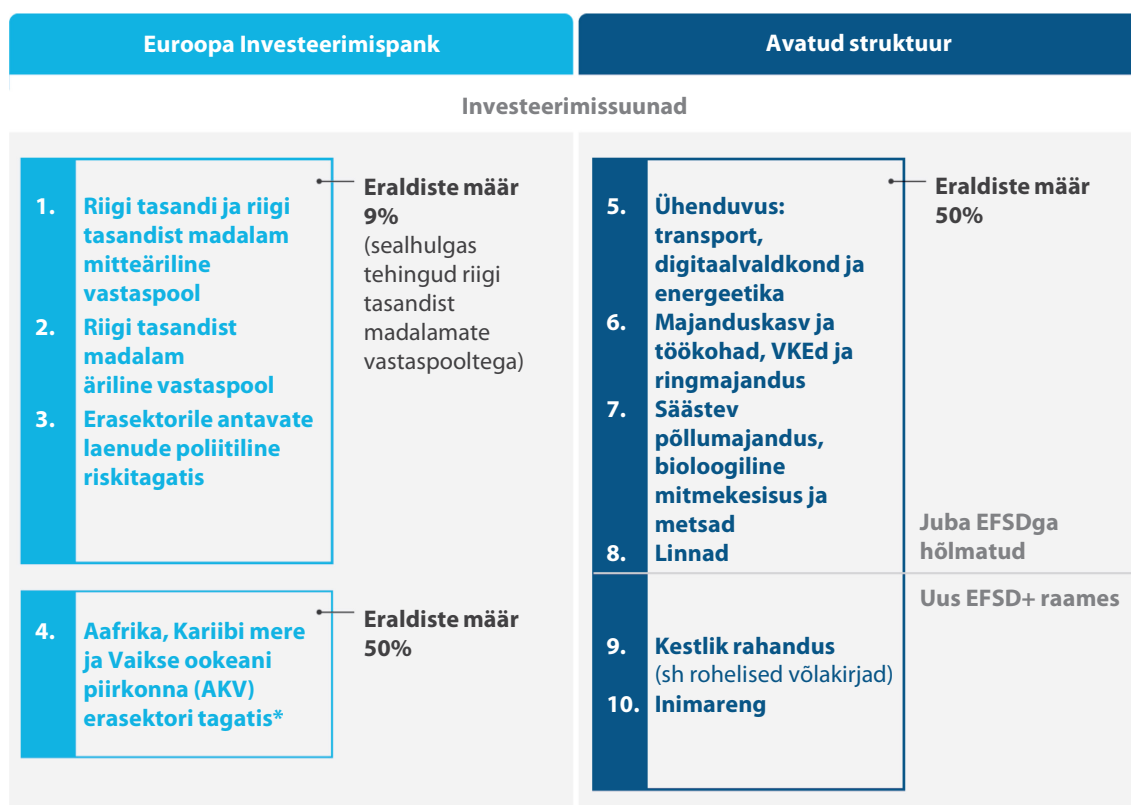
¹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 31 lõige 2.

² Samas, põhjendus 64.

investeeringufondide ja muude üksuste ning kohalike pankadega, kes pakuvad lõplikele toetusesaajatele likviidsust.

05 EFSD+ investeeringustruktuur koosneb EIP sihtotstarbelistest investeeringuühendustest³ (soovituslik summa 26 miljardit eurot) ja avatud struktuuri investeeringuühendustest, mis on kättesaadavad ka teistele finantseerimisasutustele ja moodustavad ülejäänud 13,1 miljardit eurot (vt *joonis 2*).

Joonis 2. EFSD+ investeeringustruktuur

Märkus: * EIP 4. sihtotstarbelist investeeringuühendust „AKV erasektori tagatis“ rahastatakse välistegevuse tagatise raames ainult osaliselt: 500 miljonit eurot tagatist saadakse avatud struktuurist, millega eraldatakse 50%. Seda investeeringuühendust rahastatakse peamiselt olemasolevate AKV riikide investeeringurahastu tagasimaksetest.

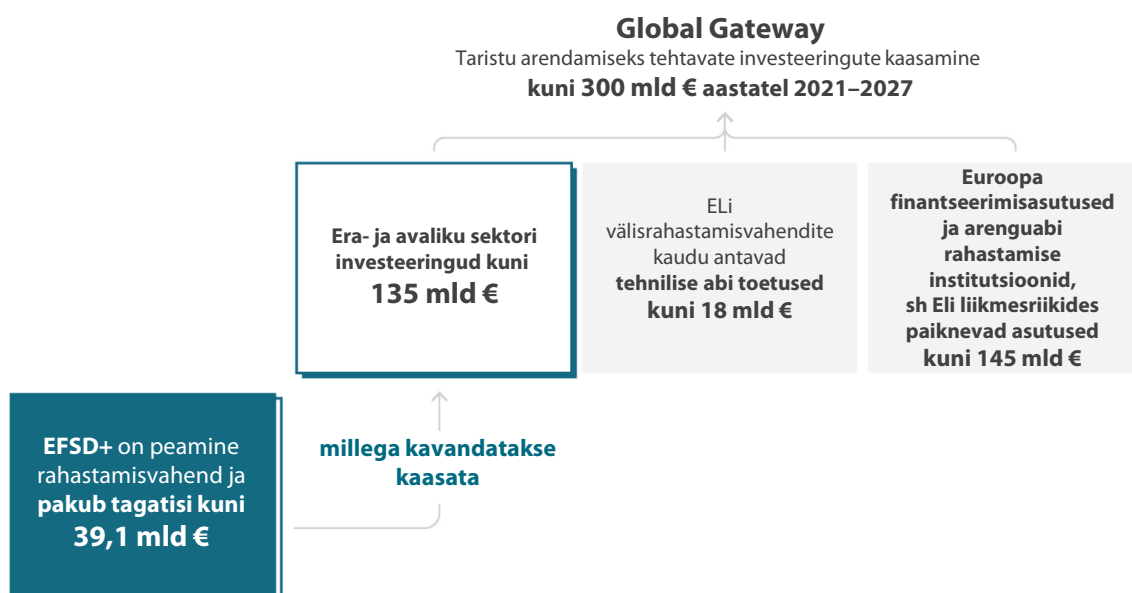
Allikas: kontrollikoda, tuginedes ELi 2025. aasta eelarveprojekti *XI töödokumendile* eelarveliste tagatiste, ühise eraldisfondi ja tingimuslike kohustuste kohta, lk 72.

06 Uus EFSD+, mis on Euroopa Kestliku Arengu Fondi õigusjärglane, sai 2021. aasta detsembris käivitatud *Global Gateway* algatuse peamiseks rahastamisvahendiks. Sellega edendatakse arukat, puhast ja turvalist digi-, energia- ja transpordiühendust ning tugevdatakse tervishoiu-, haridus- ja teadussüsteeme kogu maailmas.

³ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 36 lõiked 1 ja 2.

07 Algne EFSD tagatise maksimaalne tagatissuutlikkus oli 1,5 miljardit eurot. EFSD+ on oluliselt suurem ning võimaldab katta kuni 39,1 miljardit eurot. Sel ajal, kui komisjon esitas Global Gateway teatise, oli selle tagatissuutlikkuse eesmärk kaasata Global Gateway raames era- ja avaliku sektori investeeringuid kogusummas kuni 135 miljardit eurot (vt [joonis 3](#)). Komisjoni sõnul tähendab EFSD+ üleminekut traditsiooniliselt toetuste vormis rahastamiselt rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste ulatuslikumale kasutamisele⁴. Kui EFSD geograafiline ulatus piirdus ELi naaberriikide ja Aafrika riikidega, siis EFSD+ hõlmab peaaegu kogu maailma. Nende kahe instrumendi üksikasjalik võrdlus on esitatud [l lisas](#).

Joonis 3. Global Gateway – eeldatavasti kaasatavad investeeringud

Märkus: kui EFSD+ tagatise ja tehnilise abi toetusi rahastatakse ELi eelarvest, siis arenguabi rahastamise institutsioonidelt eeldatakse ülejäänud investeeringute, mis moodustavad Global Gateway algatuse, toetamist.

Allikas: kontrollikoda, tuginedes ühisteatisele [JOIN\(2021\) 30](#) Global Gateway kohta, 1.12.2021, lk 8.

⁴ ELi 2025. aasta eelarveprojekt, 2025. aasta eelarvestus, [SEC\(2024\) 250](#), 19.6.2024, lk 63.

ELi muu rahaline toetus partnerriikidele, mis on tagatud eelarveliste tagatistega

08 Lisaks EFSD+ raames sõlmitud tagatistehingutele toetatakse välistegevuse tagatisega ka makromajanduslikku finantsabi ja Euratomi laene.

- Ajavahemikul 2021. aastast kuni 2024. aasta juunini kiitis EL heaks üle 8,5 miljardi euro ulatuses makromajandusliku finantsabi (MFA) laene. *II lisas* on esitatud jaotus toetust saavate riikide kaupa ja vastavad eraldiste summad. 2024. aastal tegi komisjon ettepaneku anda täiendavaid laene Egiptusele (kuni 4 miljardit eurot) ja Jordaaniale (500 miljonit eurot)⁵.
- Aastateks 2021–2027 on ette nähtud, et välistegevuse tagatisest kaetakse kuni 300 miljoni euro ulatuses **Euratomi laene** ELi naabruses asuvatele partnerriikidele. Komisjon maksis aga viimase perioodi 2014–2020 Euratomi laenu välja 2021. aasta detsembris ja sellest ajast alates ei ole ühtegi uut Euratomi laenu allkirjastatud.

Käesoleva arvamuse ulatus

Ulatus

09 Käesolev arvamus põhineb **instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse** artikli 42 lõikel 5, milles nõutakse, et komisjon hindaks välistegevuse tagatise teatavaid aspekte (vt **1. selgitus**) ja koos selle hindamisaruandega esitatakse Euroopa Kontrollikoja arvamus.

1. selgitus. Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõike 5 alusel tehtav hindamine

„Kooskõlas finantsmääruse aruandluse erisätetega **hindab komisjon** 31. detsembriks 2024 ning seejärel iga kolme aasta järel välishindamise alusel **välistegevuse tagatise kasutamist ja toimimist, eeskätt selle panust üldeesmärkidesse, saavutatud tulemustesse ja täiendavusse**. Komisjon esitab hindamisaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. **Koos** selle hindamisaruandega **esitatakse kontrollikoja arvamus**. Hindamisaruanne ja kontrollikoja arvamus tehakse üldsusele kättesaadavaks.“

⁵ ELi 2025. aasta eelarveprojekt, 19.6.2024, [eelarvestus](#), lk 67.

10 15. mail 2024 avaldas komisjon järgmised dokumendid:

- o komisjoni aruanne [COM\(2024\) 208](#) Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Liidu 2014.–2020. ja 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga hõlmatud Euroopa Liidu välisrahastamisvahendite hindamise kohta;
- o aruandele lisatud komisjoni talituste töödokument [SWD\(2024\) 133](#) (edaspidi „hindamine“);
- o välisuuring (tellitud väliskonsultandilt), mis hõlmab järgmist:
 - [koondaruanne](#);
 - [lisad](#).

11 Hindamine hõlmab mitme 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ajal kasutatud välistegevuse rahastamisvahendi lõpphindamist ja mitme praeguse mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames loodud välistegevuse rahastamisvahendi vahehindamist⁶. Komisjoni talituste töödokumendis kinnitatakse, et hindamine hõlmab välistegevuse tagatise hindamist, nagu on nõutud [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse](#) artikli 42 lõikes 5.

12 Nõukogu võttis 24. juunil vastu järeldused komisjoni hindamise kohta, märkides muu hulgas, et „nõukogu jääb ootama välistegevuse tagatist käsitleva kontrollikoja arvamuse arutamist kooskõlas instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõikega 5“⁷.

⁶ Instrument „Globaalne Euroopa“ (sealhulgas EFSD+/välistegevuse tagatise komponent), ühinemiseelse abi rahastamisvahend III (IPA III), tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö Euroopa rahastamisvahend (INSC) ning otsus ülemeremaade ja -territooriumide, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta (DOAG).

⁷ Nõukogu järelduste punkti 8 alapunkt k – välistegevuse rahastamise instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahehindamine, viide: 11343/24, 24.6.2024.

13 Käesolevas arvamuses hinnatakse komisjoni hindamise täielikkust ja kvaliteeti. Arvamus põhineb punktis **10** loetletud dokumentide läbivaatamisel. Käesolev arvamus tugineb järgmistele kaalutlustele:

- punktis „Konkreetsed tähelepanekud“ analüüsimine, kas
 - o välistegevuse tagatist oleks asjakohasem eraldi hinnata (praegu hinnatakse seda välistegevuse rahastamisvahendite üldisema hindamise raames);
 - o välistegevuse tagatise hindamises on järgitud [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse](#) artikli 42 lõikega 5 sätestatud tingimusi;
 - o komisjon hindas välistegevuse tagatise maksimumsummat, nagu on nõutud [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse](#) artikli 42 lõikes 4;
 - o komisjoni hindamine kajastab hindamise aluseks oleva välisuuringu järeldusi õigesti;
 - o hindamises vaadati läbi muud [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses](#) määratletud välistegevuse tagatisega seotud kriteeriumid.
- Lisaks hindamise läbivaatamisele uurime punktis „Täiendavad kaalutlused“ seda, kas komisjon täidab kõiki välistegevuse tagatise suhtes kehtestatud aruandlus- ja läbipaistvusnõudeid.

14 Lisaks analüüsile konsulteerisime komisjoni rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadiga (DG INTPA), naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadiga (DG NEAR), majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadiga (DG ECFIN) ning eelarve peadirektoraadiga (DG BUDG) ja komisjoni peasekretariaadiga. Konsulteerisime ka Euroopa Investeerimispankaga, kes on EFSD+ peamine rakenduspartner.

15 Käesolev arvamus põhineb meie varasematel väljaannetel, mis käsitlevad laene, tagatise ja partnerriikidele antava ELi abi uuenduslikku rahastamist (vt [III lisa](#)). Eelkõige toetume oma [arvamusele 07/2020](#), mis koostati 2020. aastal avaldatud komisjoni EFSD [rakendamisaruande](#) alusel (vt [2. selgitus](#)).

2. selgitus. Arvamus 07/2020, mis on lisatud komisjoni aruandele EFSD rakendamise kohta

Arvamuses jõuti muu hulgas järeldusele, et EFSD tööprotsessid tuleb veel läbi vaadata ning et rakendamisaruanDES osutatud EFSD finantsvõimendus ei pruugi olla usaldusväärne. Lisaks jõuti arvamusES järeldusele, et komisjoni rakendamisaruanne ei sisaldanud teavet edusammude kohta EFSD kliimameetmete tagatise rahastamise miinimumosa eesmärgi saavutamisel, kuna rakendamine oli tol ajal veel algusjärgus. Samuti juhiti tähelepanu sellele, et EFSD tagatisfondi hindamist ei olnud veel tehtud ja EFSD tulemusraamistikku tuleb parandada.

Meie arvamuse piirangud

16 Käesoleva arvamuse näol ei ole tegemist komisjoni hindamise uuesti tegemisega. Selles ei käsitleta Ukraina rahastu ega Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames hiljuti loodud tagatismehhanisme, mis ei ole välistegevuse tagatise osa ja mis loodi alles pärast hindamise lõpuleviimist. Nende kahe rahastu loomist on käsitletud varasemates kontrollikoja arvamustes⁸.

17 Kuna komisjoni hindamine ei hõlmanud kõiki välistegevuse tagatise hindamiseks vajalikke aspekte (vt punktid [25–45](#)), ei ole meil võimalik esitada tähelepanekut kõigi instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõikes 5 loetletud aspektide kohta.

⁸ Arvamus 03/2023 Ukraina rahastu kohta ja arvamus 01/2024 Lääne-Balkani rahastu kohta.

Konkreetsed tähelepanekud

Välistegevuse tagatise hindamine on osa välistegevuse rahastamise instrumentide laiemast hindamisest

Mitme instrumendi ühine hindamine

18 Komisjoni hindamise ulatus on lai. Selle põhjuseks on asjaolu, et komisjon otsustas koostada ühe hindamise, mis hõlmab mitut rahastamise instrumenti (vt punkt [11](#)). Kuigi komisjon selgitas ühe ühise hindamise koostamise põhjuseid⁹, erineb see lähenemisviis varasemast praktikast. Näiteks avaldas komisjon 2017. aastal kümme eraldi hindamist erinevate välistegevuse rahastamisvahendite kohta.

19 Kuna välistegevuse tagatis oli uus ja märkimisväärse rahastamismahuga vahend, oleks tulnud seda eraldi hinnata. See oleks paremini kajastanud ka asjaolu, et välistegevuse tagatise hindamise nõue on sätestatud [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse](#) artikli 42 eraldi lõikes, mis sisaldab välistegevuse tagatise konkreetseid hindamiskriteeriume. Võttes arvesse, et välistegevuse tagatise hindamist tuleb teha iga kolme aasta järel, oleks eraldi hindamine järgmiste hindamiste tegemiseks kasulik olnud.

Komisjoni hindamisaruande esitamine Euroopa Kontrollikoja

20 Komisjon avaldas hindamisaruande 15. mail 2024 ja nõukogu võttis selle kohta järeldused vastu 24. juunil 2024 (vt punktid [10](#) ja [12](#)). Artikli 42 lõikes 5 on aga sõnaselgelt sätestatud, et „koos selle hindamisaruandega esitatakse kontrollikoja aramus“ (rõhuasetus kontrollikoja poolt lisatud). Sel põhjusel oleks olnud parem, kui komisjoni hindamisaruanne oleks avaldatud kontrollikoja arvamusega samal ajal.

⁹ [SWD\(2024\) 133](#), „Evaluation of the European Union’s External Financing Instruments for the 2014–2020 and 2021–2027 MFFs“, lk 9.

Hindamise piirangud

21 Komisjon iseloomustas hindamisprotsessi stabiilsena ja märkis, et tõendite paikapidavus oli hea¹⁰. Komisjon tunnistas siiski, et välisuuringul¹¹ oli mitu piirangut, millel oli negatiivne mõju välistegevuse tagatise hindamisele:

- 1) hindamisel keskenduti 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku välistegevuse vahendite ühtlustatud ülesehitusele; See tähendas, et hindamisel ei keskendunud projekti tasandi andmetele;
- 2) EFSD+ rakendamine on algusjärgus (selle mõju leevendamiseks märgiti hindamises, et rakendamisel on tuginetud eelmisest EFSDst saadud õppetundidele);
- 3) EFSD+ pikk rakendusperiood takistab selle lisaväärtuse hindamist;
- 4) EFSD+ mõju ja tulemuste kohta on veel liiga vara järeldusi teha;
- 5) liiga üldised eesmärgid ja mitut riiki hõlmavate välisrahastamisvahendite rakendamine raskendavad andmete kogumist ja võrdlemist;
- 6) ELi toetus on vaid üks teguritest, mis aitavad tulemusi saavutada.

22 Lisaks nenditi välisuuringus, et hindamisrühm suutis EFSD+ rakendamist hinnata ainult osaliselt¹². Välisuuring hõlmas ainult ajavahemikku kuni 31. detsembrini 2022¹³, mis tähendab, et see kajastab peaaegu 18 kuud enne hindamise avaldamist valitsenud olukorda.

¹⁰ SWD(2024) 133, lk 77–78.

¹¹ Samas.

¹² Välisuuring, I köide, lk 10.

¹³ SWD(2024) 133, lk 4.

Õiguskontrollikomitee negatiivne arvamus

23 Õiguskontrollikomitee kontrollib valitud hindamiste kvaliteeti. Komitee esitas komisjoni hindamisaruande projekti kohta negatiivse arvamuse, nagu ka aastatel 2020–2024 läbivaatamiseks esitatud 44 hindamisest 11 puhul¹⁴. Kõnealusel juhul jõudis komitee aga järeldusele, et esitatud hindamisaruande projekt sisaldas olulisi puudusi¹⁵, ja soovitas selgitada vähemalt 12-t hindamise aspekti.

24 Hindamise uuesti esitamine komiteele teise arvamuse saamiseks on vabatahtlik. Komisjon otsustas käsitleda komitee soovitusi otse avaldatud versioonis. Komisjon selgitas, kuidas iga soovitus lõplikus versioonis kajastus¹⁶. Komisjoni peasekretariaat, kes toetab komiteed, selgitas, et lõpphindamine kiideti heaks komisjoni talitustevahelise standardse konsultatsiooni raames. Oleme siiski seisukohal, et välistegevuse tagatise puhul ei ole teatavaid soovitusi, mis puudutavad nt tõhususe hindamist¹⁷ ning aluseks olevate tõendite kasutamise ja usaldusväärsuse näitamist¹⁸, täielikult arvesse võetud (vt ka punktid 26–34).

Komisjonipoolne välistegevuse tagatise hindamine ei ole täielik

25 Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõike 5 kohaselt peab komisjon hindama välistegevuse tagatise kasutamist ja toimimist ning eeskätt „selle panust üldeesmärkidesse, saavutatud tulemustesse ja täiendavusse“. Need hindamiskriteeriumid erinevad komisjoni parema õigusloome suunistest, mille kohaselt tuleks hindamisel keskenduda tulemuslikkusele, tõhususele, asjakohasusele, sidususele ja ELi lisaväärtusele¹⁹. Hindamises mainitakse sõnaselgelt artikli 42 lõike 5 nõudeid, kuid see ei hõlma neid piisavalt.

¹⁴ Õiguskontrollikomitee 2023. aasta aruanne, tabel 1, märts 2024.

¹⁵ Õiguskontrollikomitee arvamus, viide: Ares(2024)1186811, 16.2.2024.

¹⁶ SWD(2024) 133, lk 73–76.

¹⁷ Õiguskontrollikomitee arvamus 4. soovitus eesmärkide saavutamise kohta ja 5. soovitus väljundite, tulemuste ja mõju hindamise kohta.

¹⁸ Samas, 3. ja 10. soovitus.

¹⁹ SWD(2021) 305, parema õigusloome suunised, 3.11.2021.

„Panus üldeesmärkide saavutamisse“ ei ole piisavalt hõlmatud

26 Hindamine ei hõlma piisavalt instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse kriteeriumi „panus üldeesmärkide saavutamisse“. Nõukogu tunnistab sellega seoses piirangut ja kinnitab, et on ennatlik teha mis tahes kindlaid järeldusi EFSD+ mõju ja tulemuste kohta²⁰ (vt ka punkt **21(4)**). Samal ajal väidetakse hindamises, et kõik EFSD+ rakendusviisid, toetused, eelarvetoetus, segarahastamine ja eelarvelised tagatised aitavad kaasa instrumendi „Globaalne Euroopa“ eesmärkide saavutamisele²¹. Hiljem järeldatakse veel, et välistegevuse tagatise ja EFSD+ kasutamine on üldeesmärkide saavutamisele kaasa aitamisel ajakavas²². See kinnitus põhineb liikmesriikidelt ja arenguabi rahastamise institutsioonidelt saadud tagasisidel, mitte EFSD+ tegeliku panuse hindamisel.

27 Lisaks ei selgu hindamisest, kas EFSD+ aitas kaasa konkreetselt EFSD+ jaoks kindlaks määratud eesmärkide²³ saavutamisele, nagu ebaseadusliku rände algpõhjustega tegelemine, ega see, mil määral aitas EFSD kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele või kas see aitas leevendada kliimamuutusi. Oma 2020. aasta arvamuses juhtisime tähelepanu sellele, et see teave puudus eelmise EFSD hindamisest²⁴. Praegu käsitletavas hindamises väidetakse, et see hõlmas EFSD-d²⁵. See ei sisalda aga teavet EFSD panuse kohta nende eesmärkide saavutamisse.

Saavutatud tulemuste ja tegevuse tulemuslikkuse kohta teave puudub

28 Hindamine ei sisalda teavet saavutatud tulemuste kohta. Seda piirangut tunnistatakse (vt punkt **21(2)**) ja selgitatakse, et EFSD+ rakendamine oli hindamise ajal varajases etapis. Hindamises ei kasutatud aga kogu teavet, mis oli selle koostamise ajal avalikult kättesaadav.

²⁰ SWD(2024) 133, lk 78.

²¹ Samas, lk 38.

²² Samas, lk 60.

²³ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 31 lõige 2.

²⁴ Kontrollikoja arvamus 07/2020, mis on lisatud komisjoni aruandele EFSD rakendamise kohta, punkt 32.

²⁵ SWD(2024) 133, lk 77.

29 EFSD+ kohta tõendite puudumise kompenseerimiseks väidetakse hindamises, et analüüs põhineb eelmise fondi (EFSD) investeerimisrahastu kogemustel. EFSD raames saavutatud tulemuste alast teavet ei ole hindamises aga samuti esitatud.

30 Hindamine ei sisalda teavet EFSD+ tegelike tegevusalaste tulemuste kohta. Selles antakse ülevaade üksikute investeerimissuundade²⁶ hetkeolukorrast, kuid üksnes sõlmitud tagatislepingute summade kohta. Sõlmitud investeerimistehingute ega väljamakstud summade suurust aga ei esitata. See on kahetsusväärne, kuna 1. ja 4. investeerimissuuna andmed olid kättesaadavad 2023. aasta juunis²⁷, st enne hindamise avaldamist.

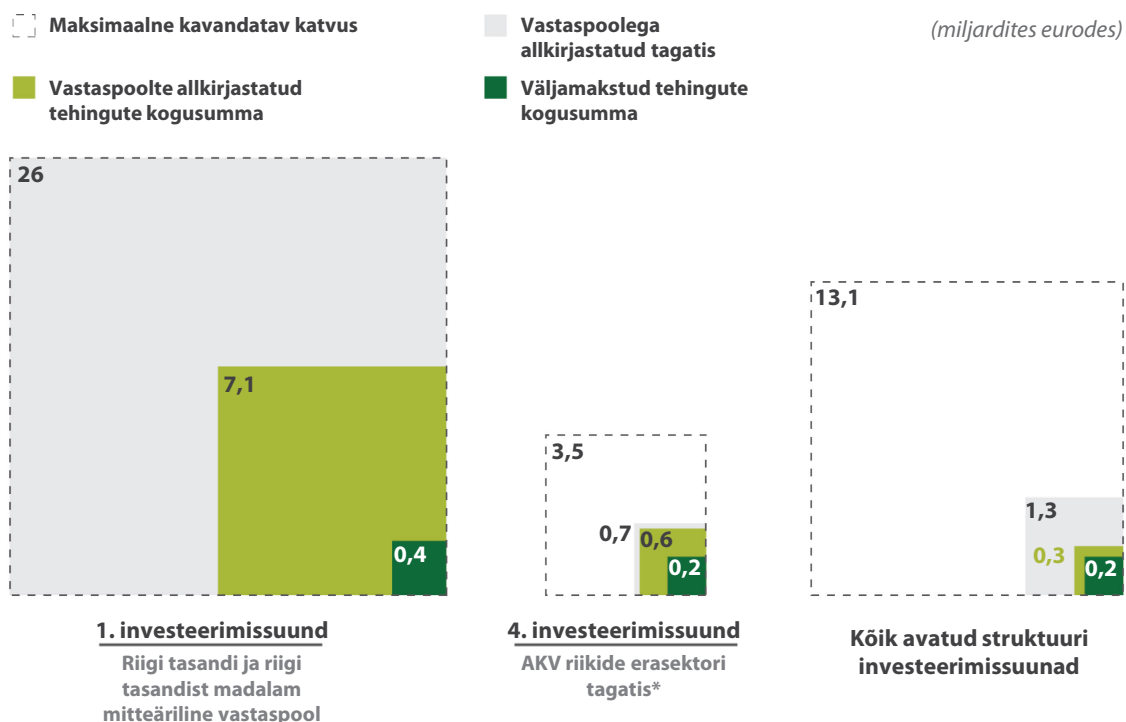
31 Kuna puudub teave tegevuse tulemuslikkuse kohta, analüüsisime kõige värskemaid avalikult kättesaadavaid andmeid²⁸. 2023. aasta lõpuks oli komisjon sõlminud tagatislepingud kogusummas ligikaudu 28 miljardit eurot, mis moodustab 70% EFSD+ jaoks kavandatud tagatiste kogumahust. *Jooniselt 4* on aga näha, et osalevad arenguabi rahastamise institutsioonid olid 2023. aasta lõpuks allkirjastanud ligikaudu 7,9 miljardi euro väärtuses investeerimistoiminguid, mis vastab 20%-le EFSD+ raames kavandatud tagatissuutlikkusest. See näitab ka, et investeerimissuundade lõikes on edenemine olnud ebaühtlane.

²⁶ SWD(2024) 133, lk 28.

²⁷ ELi 2024. aasta eelarve projekt, XI töödokument, 7.6.2023, lk 76.

²⁸ ELi 2025. aasta eelarve projekt, XI töödokument, lk 78.

Joonis 4. EFSD+ tegevuse tulemuslikkus 31. detsembri 2023. aasta seisuga

Märkus: 1. investeeringu suuna puhul on sõlmitud tagatisleping maksimaalsele ettenähtud kattele vastava summa ulatuses.

Allikas: kontrollikoda, tuginedes ELi 2025. aasta eelarveprojekti XI töödokumendile eelarveliste tagatiste, ühise eraldisfondi ja tingimuslike kohustuste kohta, lk 78.

32 Suurim edenemine on toimunud 1. investeeringu suunas, mille kohta komisjon ja EIP sõlmisid 29. aprillil 2022 tagatislepingu. Komisjoni aruandest eelarveliste tagatiste kohta²⁹ nähtub, et 1. investeeringu suuna raames sõlmitud tehingute maht oli üle 7 miljardi euro. Selles aruandes ei mainita siiski asjaolu, et kolmandik nendest tehingutest allkirjastati enne tagatislepingu sõlmimist. Aastatel 2019–2021 kirjutas EIP direktorite nõukogu alla või kiitis heaks 37 tehingut väärtusega üle 2,3 miljardi euro³⁰. Need paigutati hiljem ümber EFSD+ tagatise raames.

²⁹ ELi 2025. aasta eelarve projekt, XI töödokument, lk 78.

³⁰ EFSD+ tagatisleping 1. sihtotstarbelise investeeringu suuna jaoks, 29.4.2022, 5. lisa – InfraPack ja üleminekutoimingud, lk 64–66.

33 4. investeerimissuuna raames on allkirjastatud 554 miljoni euro väärtuses tehinguid. Seevastu toimusid käesoleva arvamuse koostamise ajal läbirääkimised tagatislepingu üle seoses 2. investeerimissuunaga ega olnud veel alanud 3. investeerimissuuna puhul (vt [joonis 2](#) eespool kõigi loodud investeerimissuundade kohta). 2023. aasta lõpuks oli komisjon sõlminud avatud struktuuri tagatiste raames 10 tagatislepingut koguväärtusega ligikaudu 1,3 miljardit eurot. See näitaja moodustab ainult 10% avatud struktuuri tagatiste jaoks kavandatud kogusummast. Väärib märkimist, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrusega määrati komisjonile kõigi EFSD+ tagatislepingute sõlmimise tähtajaks 2027. aasta lõpp³¹. Hoiatasime juba 2020. aastal eelmise EFSD aeglase rakendamise eest³².

34 Sellega seoses selgitas komisjon, et läbirääkimised tagatislepingute sõlmimiseks saavad alata alles siis, kui instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmitöö on lõpule viidud (vt punktid [57–59](#)). Lisaks keskendus komisjon esialgu EIPga 1. investeerimissuuna tagatislepingu sõlmimisele, kuna investeerimissuuna ulatus oli suur. Sellele järgnesid läbirääkimised avatud struktuuriga lepingute üle. Komisjon märkis ka, et läbirääkimiste tempo on 2023. ja 2024. aastal kiirenenud.

³¹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 31 lõige 4.

³² Kontrollikoja [arvamus 07/2020](#), punktid 34 ja 66.

Vähe teavet täiendavuse kohta

35 Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 2 lõikes 10 on sätestatud täiendavuse täpne määratlus (vt **3. selgitus**), mis oli üks peamisi instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõikes 5 sätestatud hindamiskriteeriume.

3. selgitus. Täiendavuse nõuded

- 1) EFSD+ raames antav välistegevuse tagatise toetus peaks kaasa aitama kestlikule arengule toimingute kaudu, mis ilma tagatiseta ei oleks olnud võimalikud või millega saavutatakse märkimisväärselt paremaid tulemusi, kui oleks võimalik muidu saavutada.
- 2) Täiendavuse põhimõte tähendab ka seda, et välistegevuse tagatise toetatavad tegevused meelitavad ligi erasektori vahenditest rahastamist ja aitavad lahendada turutõrkeid ja mitteoptimaalseid investeerimisolukordi. Lisaks peaksid need tegevused parandama investeringu kvaliteeti, kestlikkust, mõju ja ulatust.
- 3) See põhimõte tähendab ka, et välistegevuse tagatisega toetatav tegevus ei asenda liikmesriigi toetust, erasektori vahenditest rahastamist ega muud ELi või rahvusvahelist finantssekkumist. Lisaks peaks see ära hoidma muude avaliku või erasektori investeringute ümberpaigutamise, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse eesmärkide ja põhimõtetega.
- 4) Välistegevuse tagatisega toetatavatel projektidel on eeldatavasti kõrgem riskiprofiil kui portfelligel, millesse abikõlblikud arenguabi rahastamise institutsioonid investeeriksid oma tavapärase investeerimispoliitika alusel.

Täiendavate investeringute kaasamine

36 Hindamisaruanne sisaldab vähe teavet EFSD+ suutlikkuse kohta kaasata täiendavaid investeringuid. Selles tunnistatakse, et EFSD+ lisaväärtuse hindamine on piiratud (vt punkt **21(3)**). Hindamises võeti arvesse üksnes avatud struktuuri investeerimissuunaga loodavat lisaväärtust, mis määratluse kohaselt tähendab täiendavate rahaliste vahendite ja eksperditeadmiste kaasamist mitmetelt mitmepoolsetelt finantseerimisasutustelt ja arenguabi rahastamise institutsioonidelt. Hindamises jõuti järeldusele, et avatud struktuuri lisaväärtust näitab EFSD+ avatud struktuuri raames toimunud esimesel projektikonkursil osalejate väga suur arv³³.

³³ SWD(2024) 133, lk 60.

Hindamises ei selgitata siiski, mil määral aitas välistegevuse tagatis kaasata täiendavaid investeeringuid või kas sama oleks olnud võimalik saavutada ka ilma selleta.

Erasektori rahaliste vahendite kaasamine

37 Hindamises antakse vähe teavet erasektori investeeringute kaasamise kohta ja EFSD+ suutlikkuse kohta võimendada muudest allikatest pärit investeeringuid. Hindamises väidetakse, et EFSD+ võib kaasata piiratud hulgal ELi avaliku sektori vahendeid, et võimendada muid avaliku ja erasektori investeeringuid³⁴. See väide on aga vastuolus hindamise teise osaga, mille kohaselt on rahastamisvahendite pikema rakendamise tõttu liiga vara hinnata EFSD+ suutlikkust meelitada ligi suuri erasektori investeeringuid³⁵. See võib küll tõsi olla, kuid pole ka ühtegi märki sellest, et hindamise käigus oleks uuritud, kui palju peaks EFSD+ kokkuvõttes erasektori investeeringuid ligi meelitama.

38 Seevastu ELis tagatise pakkuva programmi „InvestEU“ hiljutise hindamise käigus uuris komisjon nii võimendavat kui ka mitmekordistavat mõju³⁶, mis on üks programmi peamisi tulemusnäitajaid. Sarnaselt EFSD+ga loodi see 2021. aastal, kuid seda kasutatakse harvemini ja palju vähem keerulistel turgudel kui EFSD+.

39 Lisaks märgime, et komisjon ei määratlenud eeldatavat finantsvõimendust, kui ta tegi 2018. aastal ettepaneku luua EFSD+. Ettepanek kehtestada instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrus³⁷ ega sellele lisatud mõjuhindamine³⁸ ei sisaldanud hinnangut muudest allikatest saadud toetuste kohta. Seejärel märkis komisjon 2021. aastal teatistes strateegia „Global Gateway“ kohta, et EFSD+ tagatistest kavatsetakse teha investeeringuid kokku kuni 135 miljardi euro ulatuses³⁹ (vt *joonis 3*). See summa on ligikaudu 3,5 korda suurem EFSD+ 39,1 miljardi euro suurusest tagatissuutlikkusest. Võttes aga arvesse selliste turgude keerukust ja mitmekesisust, kus EFSD+ tegutseb, ning olemasolevate vahendite valikut – alates riigilaenudest Sahara-taguses Aafrikas kuni erasektori sekkumisteni ELi naabruses –, ei seadnud komisjon EFSD+ kui terviku

³⁴ Samas, lk 42.

³⁵ Samas, lk 60.

³⁶ SWD(2024) 228, „InvestEU interim evaluation“, 30.9.2024, lk 36, 37 ja 61.

³⁷ Ettepanek luua instrument „Globaalne Euroopa“, COM(2018) 460, 14.6.2018.

³⁸ Mõjuhindamine, mis on lisatud ettepanekule luua instrument „Globaalne Euroopa“, SWD(2018) 337, 14.6.2018.

³⁹ Ühisteatis JOIN(2021) 30 Global Gateway kohta, 1.12.2021, lk 9.

jaoks selget eesmärki. Komisjon selgitas, et võimendavat mõju hinnatakse iga investeerimistoimingu heakskiitmise käigus.

40 Sellega seoses märgitakse hindamises järgmist: „tänu tagatiste ja segarahastamise võimendavale mõjule on EFSD+I potentsiaal kaasata (peamiselt erasektorist) aastatel 2021–2027 investeeringutena hinnanguliselt üle poole triljoni euro“⁴⁰. See hinnang on märkimisväärselt suurem kui komisjoni poolt 2021. aastal Global Gateway kohta esitatud hinnang (135 miljardit eurot). Komisjoni sõnul tuleneb see erinevus peamiselt asjaolust, et 135 miljardit eurot ei sisaldanud segarahastamismakseid. Lisaks peaks komisjon mõõtma võimendavat mõju kooskõlas rahvusvaheliste eeskirjade ja tavadega, näiteks Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni metoodikaga⁴¹. Hindamises ei ole öeldud, kas komisjon seda ka tegi. Kuna puuduvad üksikasjad selle kohta, kuidas komisjon finantsvõimendust mõõdab, ei saa me hinnata, kas hindamises esitatud hinnangud on realistlikud.

41 Lisaks ei sisalda hindamine teavet eelmise EFSD raames kaasatud erasektori rahaliste vahendite kohta. See on kahetsusväärne, kuna hindamises väidetakse, et see hõlmas EFSD-d ja teave oli hindamisaruande koostamise ajal kättesaadav⁴².

Muudest allikatest saadava toetuse asendamine

42 Hindamine ei hõlma teavet selle kohta, kas EFSD+ tagab, et välistegevuse tagatise „toimingutega ei asendata liikmesriikide, erasektori ega muudest liidu või rahvusvahelistest vahenditest antavat toetust ning välditakse teiste avaliku või erasektori investeeringute väljatõrjumist“, nagu täiendavuse põhimõtte ette näeb⁴³.

⁴⁰ SWD(2024) 133, lk 28.

⁴¹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse põhjendus 65.

⁴² ELi 2025. aasta eelarve projekt, XI töödokument, lk 46.

⁴³ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 2 lõige 10.

Kõrgema riskiprofiiliga projektid

43 Hindamises ei uuritud, kas välistegevuse tagatisega toetatavatel projektidel on kõrgem riskiprofiil kui abikõlblike arenguabi rahastamise institutsioonide poolt „tavapärase investeerimispoliitika kohaselt toetatud“ investeringute portfellil⁴⁴. Hindamises rõhutatakse üldiselt EFSD+ potentsiaali investeerimistoimingute riski vähendamiseks⁴⁵, kuid tunnistatakse ka arenguabi rahastamise institutsioonide vähest riskivalmidust ebakindlates/vähem arenenud riikides⁴⁶.

44 Seoses riskihindamisega juhitakse hindamises tähelepanu tagatiste hinnakujundusega seotud probleemidele. Tagatislepingutes määratakse kindlaks arenguabi rahastamise institutsioonide makstavad tasud. Tasud peaksid kajastama ELi eelarvest kaetava riski taset. Kooskõlas finantsmäärusega⁴⁷ kohaldas komisjon nn poliitikast tulenevaid soodustusi, mille eesmärk on motiveerida arenguabi rahastamise institutsioone investeerima eriti keerulistes oludes, nagu ebakindlad ja konfliktidest mõjutatud riigid. Avaliku sektori investeringuid hõlmavate EIP sihtotstarbeliste investeerimissuundade 1. investeerimissuuna puhul komisjon tasusid ei kohalda. Avatud struktuuriga tagatiste puhul makstakse tasusid määra alusel, mis varieerub sõltuvalt portfelli riskiprofiilist 0,2%st kuni 4%-ni.

45 Hindamises on esitatud arenguabi rahastamise institutsioonide mured seoses hinnastamismudeliga: „seoses hinnakujunduse ja riskidega nõuavad arenguabi rahastamise institutsioonid suuremat läbipaistvust, taotledes sealhulgas ligipääsu hinnakujunduse simulatsioonimudelile“⁴⁸. Intervjuus selgitasid EIP töötajad, et isegi väikesel tagatiste eest nõutaval tasul on järelmõju finantsvahendajatele ja lõplikele abisaajatele ning et arenguabi rahastamise institutsioonidel tuleb veel lisaks teha makse, mis seejärel lisatakse komisjoni hinnale. See lisandub tasule, mille arenguabi rahastamise institutsioonid seejärel komisjoni hinnale lisavad. See võib vähendada investeerimistegevuse konkurentsivõimet.

⁴⁴ Samas.

⁴⁵ SWD(2024) 133, lk 60.

⁴⁶ Samas, lk 124.

⁴⁷ Määruse 2018/1046 (finantsmäärus) artikli 209 lõike 2 punkt g. Juhime tähelepanu asjaolule, et 23. septembril 2024 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu [uuesti sõnastatud määruse \(EL\) 2024/2509](#).

⁴⁸ SWD(2024) 133, lk 125.

Maksimaalsed tagatissummat ei hinnatud

46 Lisaks artikli 42 lõike 5 kohastele hindamisnõuetele nõuti [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses](#), et komisjon hindaks välistegevuse tagatise maksimaalsed tagatissummat⁴⁹. Välistegevuse tagatise katvuse üldine ülemmäär on 53,5 miljardit eurot⁵⁰, millest ELi eelarvest eraldatakse kuni 10 miljardit eurot⁵¹. Teatavatel tingimustel võib komisjon neid ülemmäärasid muuta. Eraldised makstakse välja instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse kohaste geograafiliste programmide assigneeringutest koos ühinemiseelse abi rahastamisvahendi III ja tuumaohutuselase rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi assigneeringutega. Need assigneeringud paigutatakse ümber ELi eelarves loodud ühise eraldisfondi sihtotstarbelisse osasse. Rahastamisvahenditest, eelarvelistest tagatistest ja finantsabist tulenevate finantskohustuste katmiseks ette nähtud eraldisi hoitakse ühises eraldisfondis⁵².

47 Välistegevuse tagatise tegelik tagatissuutlikkus sõltub selle komponentide puhul kasutatavast eraldiste määrast. Algselt oli see määr vahemikus 9% riigi (ja riigi tasandist madalama tasandi) tehingute puhul kuni 50% riskantsemate tehingute puhul, mis hõlmavad erasektorit (vt [joonis 5](#)).

⁴⁹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõige 4.

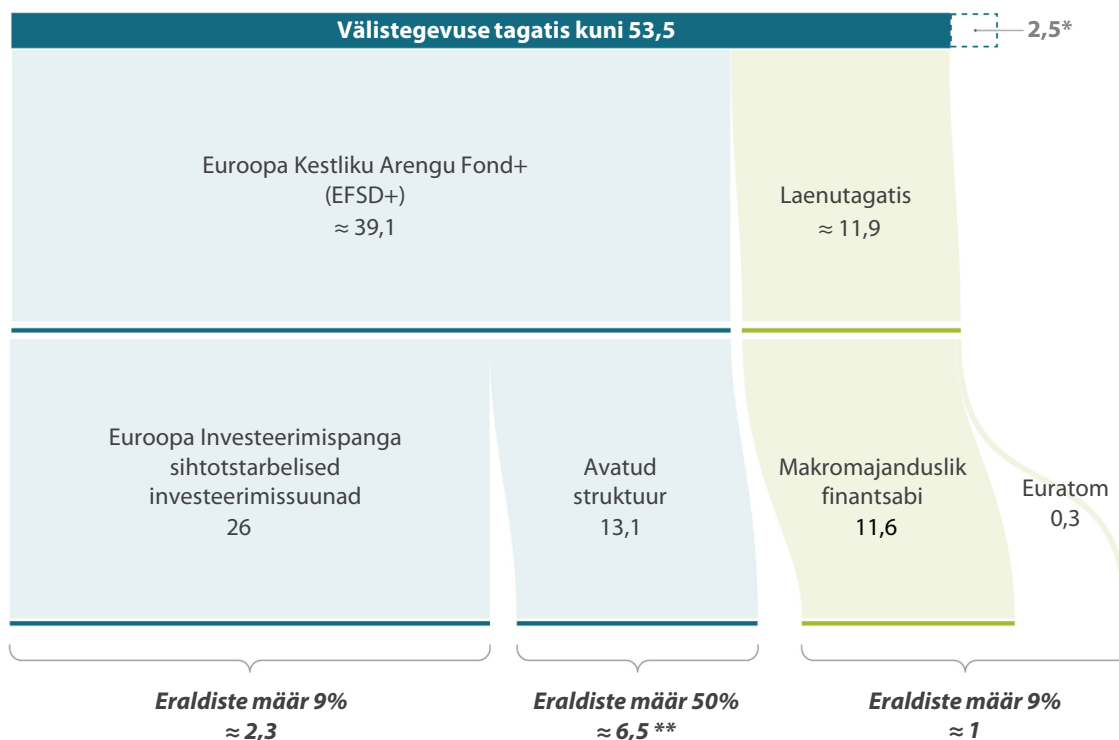
⁵⁰ Samas, artikli 31 lõige 4.

⁵¹ Samas, artikli 31 lõige 5.

⁵² Finantsmääruse artikkel 212.

Joonis 5. Välistegevuse tagatise eraldised

(miljardites eurodes)

Märkus:

* välistegevuse tagatisest võib katta investeerimistoiminguid teoreetiliselt maksimaalselt 53,5 miljardi euro ulatuses. Tegelik tagatismaht on ligikaudu 51 miljardit eurot.

* EIP 4. sihtotstarbelist investeerimissuunda „AKV erasektori tagatis“ rahastatakse välistegevuse tagatise raames ainult osaliselt: 500 miljonit eurot tagatist saadakse avatud struktuurist, millega eraldatakse 50%. Seda investeerimissuunda rahastatakse peamiselt olemasolevate AKV riikide investeerimisrahastu tagasimaksetest.

Allikas: kontrollikoda, tuginedes ELi 2025. aasta eelarveprojekti [XI töödokumendile](#) eelarveliste tagatiste, ühise eraldisfondi ja tingimuslike kohustuste kohta, lk 72.

48 Hindamises ei käsitletud tagatisevahendi maksimaalset tagatissummat, kuigi selline hindamine on instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõike 4 kohaselt ette nähtud. Ainus sellega seoses tehtud hindamise järeldus on, et [arenguabi rahastamise institutsioonide] väga suur huvi saada ELi tagatist näitab, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses sätestatud ülemmäär on asjakohane⁵³. Hindamise käigus siiski ei analüüsitud, kas maksimaalne tagatissumma on sobiv, et võimaldada välistegevuse tagatise puhul saavutada instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses seatud eesmärgid.

⁵³ SWD(2024) 133, lk 59–60.

49 Lisaks ei hinnatud, kas eraldiste soovituslik jaotus välistegevuse tagatise komponentide (EFSD+ tagatised, makromajandusliku finantsabi laenud ja Euratomi laenud) vahel oli asjakohane. Sellise hinnangu puudumisel ei võeta hindamises arvesse mõju, mida 2023. aastal Ukrainale antud EIP laen summas 100 miljonit eurot (vt punktid [50–52](#)) ja uued makromajandusliku finantsabi laenud teistele partnerriikidele (vt punkt [53](#)) võivad avaldada välistegevuse tagatise üldisele tagatissuutlikkusele.

Eraldised Euroopa Investeeringispanga laenudeks Ukrainale

50 Seoses Venemaa Ukraina-vastase sõjaga jätkab EL Ukraina toetamist mitmesuguste kanalite⁵⁴ kaudu, sealhulgas hiljutise EFSD+ tagatislepingu kaudu⁵⁵.

51 2023. aasta juunis otsustas komisjon kasutada osa välistegevuse tagatisest, et katta EIP uus Ukrainale antav laen summas 100 miljonit eurot⁵⁶. Võttes arvesse kaasnevaid erakorralisi riske, kaetakse need laenud eraldistega 70% ulatuses⁵⁷. Selline eraldiste määr on kooskõlas varasema otsusega suurendada Ukrainale antavate laenude eraldisi⁵⁸. See on aga ka suurem kui algselt välistegevuse tagatise jaoks ette nähtud maksimaalne 50%⁵⁹.

⁵⁴ Komisjoni veebisait „[ELi abi Ukrainale](#)“.

⁵⁵ *Better Futures Program*, mis viidi lõpule 2023. aasta detsembris Rahvusvahelise Finantskorporatsiooniga (maksimaalne tagatissumma 90 miljonit eurot).

⁵⁶ EIP [pressiteade](#) „New EU contribution for EIB’s Ukraine support package to enable new lending of €100 million“, 13.6.2023.

⁵⁷ Komisjoni aruanne rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja tingimuslike kohustuste kohta, [COM\(2023\) 683](#), 23.10.2023, lk 14–15.

⁵⁸ 20. septembri 2022. aasta [otsuse \(EL\) 2022/1628](#), millega antakse Ukrainale erakorralist makromajanduslikku finantsabi, tugevdatakse ühist eraldisfondi liikmesriikide tagatistega ja Ukrainaga seotud finantsvastutuse katteks ette nähtud eraldistega, põhjendus 24 ja artikkel 12.

⁵⁹ [Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 31 lõige 5](#).

52 Kuigi me ei sea kahtluse alla Ukrainale antava EIP laenu erakorralist olemust, on oluline märkida, et selle laenu eraldiste suurendamine vähendas 1. investeerimissuuna jaoks ette nähtud eraldisi. Selle tulemusena vähenes selle investeerimissuuna jaoks kättesaadav tagatis 689 miljoni euro võrra (26,725 miljardilt eurolt allkirjastatud tagatislepingu alusel praegusele 26,036 miljardile eurole). Samamoodi vähenes kogu välistegevuse tagatise eeldatav maksimaalne tagatismaht praegusele 51,036 miljardile eurole⁶⁰ (teoorias maksimaalselt 53,449 miljardit eurot). Komisjoni hindamises seda vähenemist ei mainita.

Makromajandusliku finantsabi eraldised

53 Komisjon kehtestas esialgselt makromajandusliku finantsabi laenude eraldiste ülemmääraks 1,05 miljardit eurot. 2024. aasta alguses tegi komisjon ettepaneku anda Egiptusele täiendavaid makromajandusliku finantsabi laene summas 4 miljardit eurot ja Jordaaniale 500 miljonit eurot (ülevaade makromajandusliku finantsabi laenudest on esitatud [II lisas](#)). Kui need heaks kiidetakse, on koos nende laenudega eraldisteks mõeldud kogusumma 947 miljonit eurot, mis on ligilähedane soovituslikule 1,05 miljardi euro suurusele ülemmäärale.

54 Sellest tulenevalt jääks enne eraldiste ülemmäära saavutamist veel kättesaadavaks 103 miljonit eurot. Sellele tuginedes leiame, et EL saab anda kuni 1,1 miljardit eurot uusi makromajandusliku finantsabi laene üksnes juhul, kui vajadus tekib enne 2027. aasta lõppu. DG ECFIN selgitas, et sellises olukorras vaatab komisjon makromajandusliku finantsabi soovitusliku ülemmäära üle. See vähendaks aga EFSD+ jaoks kättesaadavaid eraldisi, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab muuta välistegevuse rahastamisvahendi eraldiste üldist ülemmäära.

⁶⁰ COM(2023) 683, 23.10.2023, lk 14–15.

Välisuuringu teatavaid järeldusi ei ole komisjoni hindamises piisavalt kajastatud

55 Välisuuring sisaldab mitmeid aspekte, mida hindamises ei käsitletud. Eelkõige erinevad nende peamised järeldused. Komisjoni hindamise järeldus on suures osas positiivne, märkides, et EFSD+ on juba näidanud oma ergutavat mõju, et võimendada täiendavat rahastamist ja eksperditeadmisi, mis aitavad kaasa kestlikule arengule ja majanduskasvule⁶¹. Küsitletud EIP töötajad nõustusid sellega ja muude hindamise käigus tehtud lõppmärkustega. Seevastu välisuuringus esitatud järelduses tuuakse esile EFSD+ ees seisvad raskused, nagu püsivad tehnilised probleemid, ELi delegatsioonide ebapiisav suutlikkus tagatistoimingutega toime tulla, ELi nähtavuse vähenemine ning raskused tagatiste kasutamisel ebakindlates ja vähim arenenud riikides⁶².

56 Lisaks ei ole hindamises selgelt esitatud ka järeldusi, mis on asjakohased instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses ette nähtud välistegevuse tagatise hindamiseks. Eelkõige pakutakse välisuuringus välja edasised sammud⁶³ (kokkuvõtte allpool), et parandada EFSD+ toimimist. Hindamisest ei selgu piisavalt selgelt, kas komisjon kavatseb neid soovitusi arvesse võtta.

- 1) Suurendada ELi delegatsioonide suutlikkust.
- 2) EFSD+ peab olema geograafiliste programmide programmitöösse paremini integreeritud.
- 3) Tugevdada koostööd arenguabi rahastamise institutsioonidega.
- 4) Tõhustada koordineerimist sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonnaga.
- 5) Soodustada investeerimist n-ö pangakõlbmatutesse piirkondadesse.
- 6) Suurendada segarahastamise (toetuste) kasutamist ebakindlates riikides, kus tingimused tagatiste kasutamiseks ei ole sobilikud.

⁶¹ SWD(2024) 133, lk 68.

⁶² Välisuuring, I köide, [koondaruanne](#), 5. järeldus, lk 64–65.

⁶³ Välisuuring, I köide, [koondaruanne](#), 5. järeldus, lk 65.

Programmitöö ja ELi delegatsioonide suutlikkus

57 Eespool loetletud potentsiaalsete edasiste sammude puhul juhime erilist tähelepanu punktile 2, milles käsitletakse geograafiliste programmide programmitööd, kuna see on otseselt seotud EFSD+ vahendite kasutamisega. Välisuuringus juhitakse tähelepanu raskustele EFSD+ sünkroniseerimisel geograafiliste programmide programmitööga. See on tihedalt seotud ka ELi delegatsioonide suutlikkusega tegeleda eelarveliste tagatistega (punkt 1).

58 Välisuuringus öeldakse, et: „EFSD suutlikkuse puudujäägid olid eelmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal juba olemas, kuid EFSD+ kasutuselevõtt on neid veelgi süvendanud. EL on alustanud spetsialiseerunud töötajate värbamist, kuid sihiks seatud töötajate arv ei vasta EFSD+ ulatusele ega selle ambitsioonidele“⁶⁴. Komisjoni hindamises jõutakse järeldusele, et haldussuutlikkust tuleb edasi arendada⁶⁵. Komisjoni hindamises ei kajastu aga piisavalt programmitööga seotud raskused ja ELi delegatsioonide vähene suutlikkus.

59 Oleme neile raskustele juba viidanud oma 2023. aasta eriaruandes instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse programmitöö kohta: „EFSD+ sätete analüüs nõudis täiendavaid jõupingutusi ELi delegatsioonidelt, kellel puudusid kogemused selle uue vahendi kasutamisel. See lükkas [mitmeaastaste sihtprogrammide] ettevalmistamist edasi“⁶⁶. Sellega seoses tuleme meelde, et EFSD+ on geograafiliste programmide n-ö rakendusvahend. Seetõttu peaksid komisjon ja Euroopa välisteenistus kooskõlas meie soovitusega (mille komisjon heaks kiitis) järgmise programmitöö käigus analüüsima EFSD+ jaoks vajalikke eraldisi alles rakendamisetapis, et vältida viivitusi programmitöö protsessis⁶⁷.

⁶⁴ Välisuuring, I köide, [koondaruanne](#), lk 25.

⁶⁵ [SWD\(2024\) 133](#), lk 43.

⁶⁶ [Eriaruanne 14/2023](#) naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmitöö kohta, punkt 62.

⁶⁷ [Samas](#), 4. soovitus.

Muid instrumendi „Globaalne Euroopa“ kriteeriume ei hinnatud piisavalt

Väikeste ja keskmise suurusega vastaspoolte õiglast kaasamist selles hindamises ei käsitletud

60 Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse kohaselt peab komisjon tagama abikõlblike arenguabi rahastamise institutsioonide, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate õiglase osalemise⁶⁸. Hindamises ei käsitletud seda aspekti piisavalt. Hindamises mainitakse vaid, et EL avas EFSD+ raames erinevatele arenguabi rahastavatele vastaspooltele võimaluse teha temaga koostööd⁶⁹, täpsustamata asjaomaseid üksusi ja summasid.

61 See on kahetsusväärne, kuna nimetatud teave oli hindamise koostamise ajal kättesaadav. 2023. aasta lõpuks oli komisjon kahe keskmise suurusega arenguabi rahastamise institutsiooniga sõlminud kaks tagatislepingut – ühe 100 miljoni euro suuruse tagatislepingu Finnfundiga ja ühe 80 miljoni euro suuruse tagatislepingu EDFiga (ühendus, mis koosneb 15-st riigi toetatavast Euroopa arenguabi rahastamise institutsioonist)⁷⁰. Need kaks lepingut hõlmavad ligikaudu 13% kõigist 2023. aasta lõpuks avatud struktuuri raames allkirjastatud tagatistest.

Vähim arenenud riikidele pööratavat eritählepanu ei hinnatud täielikult

62 EFSD+ eesmärk on pöörata eritählepanu „riikidele, kus on ebakindel olukord või konflikt, vähim arenenud riikidele või suure võlakooormusega vaestele riikidele“⁷¹. Hindamises on käsitletud liikmesriikide ja arenguabi rahastamise institutsioonide tõstatatud mureküsimesi seoses sellega, kuidas EFSD+ rahastamist, eelkõige tagatise, saaks kasutada keerulistes kontekstides ja mittetraditsioonilistes laenupoliitika valdkondades⁷². Hindamises juhitakse tähelepanu sellele, et komisjon võib motiveerida arenguabi rahastamise institutsioone investeerima sellistesse riikidesse n-ö poliitikast tulenevate soodustuste kaudu (vt punkt 44). Samuti tunnistatakse hindamises, et segarahastamine, mis tähendab geograafilistest programmidest antavate toetuste

⁶⁸ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 35 lõige 5.

⁶⁹ SWD(2024) 133, lk 60.

⁷⁰ ELi 2025. aasta eelarve projekt, XI töödokument, lk 83–84.

⁷¹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 31 lõige 2.

⁷² SWD(2024) 133, lk 61.

kasutamist koos laenudega, võib teatavates keerulistes olukordades olla tagatistest asjakohasem⁷³. Hindamises ei ole aga märgitud, kui palju on EFSD+ raames seni nendele riikidele suunatud rahalisi vahendeid või kui palju peaks neile tulevikus antama.

Koostööd mittetegevatesse jurisdiktsioonidesse tehtavate investeeringute ennetamist ei hinnatud

63 Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse kohaselt peaksid eelarvelised tagatised „olema kooskõlas liidu poliitikaga maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide suhtes“⁷⁴. Selles viidatakse finantsmäärusele, millega keelatakse selliste ELi tagatiste puhul nagu EFSD+ alustada tegevust koostööd mittetegevates jurisdiktsioonides asutatud üksustega⁷⁵. Hindamises ei mainita, kas EFSD/EFSD+ või instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse vahendid olid poliitikaga üldiselt kooskõlas.

64 Täheldasime, et EIPga sõlmitud 1. ja 4. investeerimissuuna EFSD+ tagatislepingutes on mitu koostööd mittetegevat jurisdiktsiooni⁷⁶ abikõlblike riikidena loetletud. Komisjon kinnitas, et nendesse tagatislepingutesse on vaikimisi lisatud kõik riigid, kellel võib olla õigus saada instrumendist „Globaalne Euroopa“ toetust. Komisjoni sõnul nõutakse tagatislepingutes, et arenguabi rahastamise institutsioonid tagaksid, et kõik investeerimistoimingud vastavad vajalikele kaitsemeetmetele. Komisjon jälgib seda aspekti arenguabi rahastamise institutsioonidega paika pandud kontrollide raames.

⁷³ SWD(2024) 133, lk 61 ja 124.

⁷⁴ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse põhjendus 66. Koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide kogu ELi loetelu kohta vt [nõukogu järeldused](#), viide: 6776/24, 20.2.2024.

⁷⁵ [Finantsmääruse](#) artikli 155 lõike 2 punkt b.

⁷⁶ EFSD+ tagatisleping 1. sihtotstarbelise investeerimissuuna jaoks, 29.4.2022, 6. lisa, B osa – prioriteetsete riikide soovituslik loetelu (lk 78): Panama.
EFSD+ tagatisleping 4. sihtotstarbelise investeerimissuuna jaoks, 24. veebruar 2023, 10. lisa – abikõlblike riikide loetelu (lk 75): Antigua ja Barbuda, Palau, Samoa, Trinidad ja Tobago, Vanuatu.

Täiendavad kaalutlused

Aruandlus- ja läbipaistvusnõuded ei ole täidetud

65 Hindamise läbivaatamisel ja selles sisalduva teabe võrdlemisel muude allikatega leidsime, et komisjon ei anna avalikult aru kõigi instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses nõutud aspektide kohta. Allpool kirjeldatud aspektid täiendaksid hindamist ja suurendaksid välistegevuse tagatise üldist läbipaistvust. Hindamises ei mainita aga ühtegi neist läbipaistvusalaalastest lünkadest.

EFSD+ veebisaidil puudub kaebuste esitamise mehhanism

66 Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse kohaselt peab komisjon tegema üldsusele kättesaadavaks teabe instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames rahastatavate meetmete kohta, „sealhulgas asjakohasel juhul ühtse ülevaatliku veebisaidi kaudu“⁷⁷. Sellel veebisaidil „avaldatakse samuti teave rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta ja kõigi välistegevuse tagatise lepingute olulised osad, sealhulgas teave abikõlblike vastaspoolte õigusliku staatuse, eeldatava arengule tuleneva kasu ja kaebuste esitamise korra kohta“⁷⁸. EFSD+ veebisait sisaldab tagatislepingute lühikest kirjeldust. See ei sisalda aga nõutud teavet „investeerimistoimingute“ kohta.

67 Veelgi olulisem on see, et EFSD+ veebisaidil peaksid olema „otseviited kaebuste lahendamise mehhanismidele, mida (---) asjaomased vastaspoolde kasutavad“⁷⁹, mis võimaldaks seeläbi esitada kaebusi otse komisjonile. EFSD+ veebisaidil puudub igasugune teave selle kohta, kuidas kaebusi esitada. Euroopa Parlamendi tellimusel 2023. aastal tehtud uuringus soovitati komisjonil ja arenguabi rahastamise institutsioonidel võtta kaebuste suhtes ühiselt järeelmeetmeid, võttes arvesse Global Gateway strateegias rõhutatud keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisstandardite tähtsust⁸⁰.

⁷⁷ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 46 lõige 4.

⁷⁸ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 46 lõiked 5 ja 6.

⁷⁹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 39 lõige 1.

⁸⁰ Euroopa Parlamendi arengukomisjoni tellitud uuring: „The implementation of EFSD plus operations from an inclusive perspective“, juuli 2023, soovitus viii.

Instrumendi „Globaalne Euroopa“ aastaaruandest puuduv teave

68 Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse kohaselt esitab komisjon „osana oma aastaaruandest üksikasjaliku ülevaate välistegevuse tagatisest toetatavate rahastamis- ja investeerimistoimingute (---) kohta (---)“⁸¹. 2023. aasta aruanne, mis hõlmab kõiki välistegevuse rahastamisvahendeid, sisaldab lühikest osa allkirjastatud EFSD+ tagatislepingute kohta⁸². See ei sisalda aga „üksikasjalikku ülevaadet rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta“. Lisaks peaks üksikasjalik ülevaade hõlmama mitut elementi, nagu panus instrumendi „Globaalne Euroopa“ eesmärkide saavutamisse, täiendavus ja saavutatud võimendav mõju. Nagu hindamine, ei hõlma ka aastaaruanded ühtegi neist elementidest.

Koosolekute protokolle ei avaldata

69 Lisaks peab komisjon avaldama EFSD+ strateegianõukogu koosolekute protokollid ja päevakorrad⁸³. Komisjon jagas meiega kohtumiste protokolle, mis tõendab, et need on olemas. Komisjon neid siiski ei avaldanud, kuigi eelmise EFSD [koosolekudokumendid](#) ta avaldas.

⁸¹ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 41 lõige 7.

⁸² 2023. aasta aruanne ELi välistegevuse vahendite rakendamise kohta, [SWD\(2023\) 357 final](#); lk 190–192.

⁸³ Instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 33 lõige 5.

Lõppmärkused

70 Komisjoni hindamises ELi välistegevuse rahastamisvahendite kohta kirjeldatakse välistegevuse tagatise erinevaid aspekte ja peamist uuenduslikku rahastamismehhanismi, mida see toetab – Euroopa Kestliku Arengu Fond+ (EFSD+). Hindamises esitatakse kasulikke tähelepanekuid ja juhitakse tähelepanu välistegevuse tagatise rakendamisega seotud probleemidele.

71 Hindamine on siiski puudulik, kuna see ei hõlma piisavalt kõiki [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse](#) artikli 42 lõikes 5 nõutud aspekte, st välistegevuse tagatise panust üldeesmärkide saavutamisse, saavutatud tulemusi ja täiendavust. See on osaliselt seletatav asjaoluga, et EFSD+ rakendamine oli hindamise ajal alles varajases etapis. Hindamises ei kasutatud aga kogu teavet, mis oli selle koostamise ajal avalikult kättesaadav. Seda näitab teabe puudumine eelmise EFSD raames kasutusele võetud erasektori rahaliste vahendite kohta.

72 Hindamises ei käsitletud ka välistegevuse tagatise maksimaalset tagatissummat, kuigi selline hindamine on [instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse](#) artikli 42 lõikes 4 ette nähtud. Selles ei ole öeldud, kas see summa on sobiv välistegevuse tagatise eesmärkide saavutamiseks, kas eraldiste tase on piisav ning kas eraldiste soovituslik jaotus tagatise komponentide vahel on asjakohane. Sellise hinnangu puudumisel ei võeta hindamises arvesse mõju, mida 2023. aastal Ukrainale antud Euroopa Investeeringispanga laen ja uued makromajandusliku finantsabi laenud teistele partnerriikidele võivad avaldada välistegevuse tagatise üldisele tagatissuutlikkusele.

73 Kuigi hindamisele lisatud välisuuringus tehti ettepanekuid välistegevuse tagatise toimimise parandamiseks („edasised sammud“), ei ole selge, kas komisjon on neid arvesse võtnud. Ka mitut muud välistegevuse tagatise hindamise seisukohast olulist välisuuringu järeldust ei ole komisjoni hindamises selgelt välja toodud.

74 Lisaks hindamise läbivaatamisele leidsime, et komisjon ei anna avalikult aru kõigist õigusaktides nõutud aspektidest. Puuduva teabe lisamine aitaks hindamist täiendada ja suurendaks välistegevuse tagatise üldist läbipaistvust.

75 Esitame hindamisaruande läbivaatamise tulemusel komisjonile järgmised soovitusel:

- välistegevuse tagatis on uus märkimisväärse rahastamismahuga vahend, mida tuleks seetõttu eraldi ja üksikasjalikumalt hinnata. Komisjon peaks kaaluma

välitegevuse tagatise eraldi hindamist 2027. aastal, kui on järgmise hindamise tähtaeg (vt punkt 19).

- Kuna Euroopa Kontrollikoja arvamus tuleb esitada koos komisjoni hindamisaruandega, peaks komisjon järgmisel korral (2027. aasta lõpuks) kaaluma lõpliku hindamisaruande esitamist Euroopa Kontrollikojale piisavalt vara, et mõlemad dokumendid saaks samal ajal avaldada ja seadusandjatele esitada (vt punkt 20).
- Saadud kogemuste analüüsimisel ja 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku seadusandlike ettepanekute ettevalmistamisel peaks komisjon kaaluma nende välitegevuse tagatise elementide hindamist, mida praegune hindamine ei hõlma, tuginedes uusimale kättesaadavale teabele (vt punktid 25–45).
- Nagu on nõutud instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõikes 4, peaks komisjon välitegevuse tagatise mis tahes tulevasel hindamisel hindama, kas maksimaalne tagatissuutlikkus ja eraldiste tase on asjakohased (vt punktid 46–54).
- Komisjon peaks kaaluma, kuidas välisuuringus soovitatud edasisi samme oleks võimalik kasutada 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku seadusandlike ettepanekute ettevalmistamisel (vt punktid 55 ja 59).
- Läbipaistvuse huvides peaks komisjon kaaluma EFSD+ veebisaidi täiustamist ja kogu instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrusega nõutava teabe avaldamist (vt punktid 65–69).

III auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Bettina Jakobsen, võttis käesoleva arvamuse vastu 3. detsembri 2024. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president

Tony Murphy

Lisad

I lisa. EFSD, EFSD+ ja nendega seotud tagatismehhanismide elementide võrdlus

	EFSD	EFSD tagatis	EFSD+	Välistegevuse tagatis
Periood/MFR	2017–2020		2021–2027	
Õigusaktid	Määrus 2017/1601, millega luuakse EFSD		Määrus 2021/947, millega luuakse instrument „Globaalne Euroopa“	
Eesmärk	Toetada investeeringuid ja parandada partnerriikide juurdepääsu rahastamisele			
Fookus	Kestlik ja kaasav majanduskasv, töökohad, sooline võrdõiguslikkus ning sotsiaal-majanduslikud sektorid ja VKEd, maksimeerides samal ajal täiendavust, pakkudes uuenduslikke tooteid ja kaasates erasektori vahendeid			
Eesmärgid	Kooskõlas ELi lepingu artikliga 21 ja ELTLi artikliga 208, rahvusvaheliste arengu tulemuslikkuse põhimõtetega, ÜRO kestliku arengu eesmärkidega vaesuse kaotamise kohta, ELi naabruspoliitikaga ja Euroopa rände tegevuskavaga; lisaks on see kooskõlas rahastamisallikate eesmärkidega.		Eesmärgid, mis on kindlaks määratud instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruuses ja vajaduse korral ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III) määruuses	
ELi välisinvesteeringute kontekst	2016. aastal loodud Euroopa välisinvesteeringute kava, milles keskendutakse majanduskasvule, töökohtade loomisele, kestlikkusele ja rändele		Lisaks Euroopa välisinvesteeringute kavale strateegia „Global Gateway“ (2021), milles keskendutakse järgmisele: digitaristu, kliima, energeetika, transport, tervishoid, haridus ja teadusuuringud	
Rahastamisvõime pakkumine, kasutades:	integreeritud paketti, mis sisaldab toetusi, tagatise ja muid rahastamisvahendeid, sh segarahastamist	tagatise	integreeritud paketti, mis sisaldab toetusi, tehnilist abi, rahastamisvahendeid, eelarvelisi tagatise ja segarahastamistoiminguid	tagatise; mitte ainult EFSD+ meetmete, vaid ka makromajandusliku finantsabi ja Euratomi laenude jaoks.
Rahastamisallikad (assigneeringud)	11. EAF ja ELi eelarve (arengukoostöö rahastamisvahend ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend)		ELi eelarve: instrument „Globaalne Euroopa“ ja vajaduse korral ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA III)	
Geograafiline ulatus	Aafrika ja ELi naabrus		Ülemaailmne	
Tagatise eraldistega katmine ja tagatistoimingute maht	750 miljoni euro suurune eraldis 1,5 miljardi euro suuruse tagatise katmiseks. (Täiendati segarahastamist kasutades 3,8 miljardi euroga).		Kuni 10 miljardi euro suurune eraldis kuni 51,036 miljardi euro ulatuses tagatiste katmiseks (sealhulgas 11,9 miljardi euro suurused tagatised makromajandusliku finantsabi ja Euratomi laenude jaoks).	

	EFSD	EFSD tagatis	EFSD+	Välisstegevuse tagatis
Tagatist saab kasutada:	-	erasektori rahastamiseks	-	riigi tasandi ja riigi tasandist madalamate mitteäriliste üksuste rahastamiseks, riigi tasandist madalamate äriliste üksuste rahastamiseks, erasektori rahastamiseks
Tagatise eraldiste määr	-	50% (ELi eelarvest kaetavate kohustuste puhul)	-	Vahemikus 9% (makromajanduslik finantsabi, riigi maksejõuetuse riskid ja EIP sihtotstarbelised investeerimissuunad) kuni 50% erasektorit hõlmavate tehingute puhul
Aruandekohustuse täitmise kord	Määruse 2017/1601 artikli 16 lõikes 2 on sätestatud, et „rahastamiskõlblikud lepingupartnerid, kellega on sõlmitud EFSD tagatisleping, esitavad (---) komisjonile ja kontrollikojale igal aastal (---) rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta (---) raamatupidamisaruande (---)“.		Määruse 2021/947 artikli 38 lõikes 6 on sätestatud, et „abikõlblikud vastaspoolad, kellega on sõlmitud välisstegevuse tagatise leping, [esitavad] komisjonile ja kontrollikojale (---) rahastamis- ja investeerimistoimingute kohta igal aastal (---) raamatupidamisaruande (---)“.	

II lisa. Makromajandusliku finantsabi ülevaade

Heakskiidetud MFA (miljonites eurodes)

Riik	Nimetus	Laenusumma	Eraldised	Toetused	Heakskiitmine
Ukraina	Erakorraline MFA	1200	108	0	Veebruar 2022
Ukraina	Erakorraline MFA I ¹	1000	90	0	Juuli 2022
Ukraina	Erakorraline MFA II ^{2,3}	5000	225	0	September 2022
Põhja-Makedoonia	Makromajanduslik finantsabi	100	9	0	Juuli 2023
Moldova	Makromajanduslik finantsabi	120	11	30	Aprill 2022
Moldova	Makromajanduslik finantsabi	100	9	45	Juuni 2023
Egiptus	Lühiajaline MFA	1000	90	0	Aprill 2024
Kokku		8520	542	75	

Kavandatud MFA (miljonites eurodes)

Riik	Nimetus	Laenusumma	Eraldised	Toetused	Ettepanek
Egiptus	Makromajanduslik finantsabi	4000	360	0	Märts 2024
Jordaania	MFA IV	500	45	0	Aprill 2024
Kokku		4500	405	0	

Kõik kokku

13 020

947

75

Märkus: tabel ei sisalda 18 miljardi euro ulatuses makromajandusliku finantsabi+ laene Ukrainale ja 33miljardi euro ulatuses Ukraina rahastu raames kättesaadavaks tehtud laene, mis on otseselt tagatud ELi eelarve manööverdamisruumiga. Neid laene ei kaeta eraldistega välistegevuse tagatisest.

¹ ELi liikmesriigid nõustuvad tagama sissenõutavate tagatiste lisakatte summas 610 miljonit eurot.

² ELi liikmesriigid nõustuvad tagama sissenõutavate tagatiste lisakatte summas 3,050 miljardit eurot.

³ Erakorralise makromajandusliku finantsabi II programmide eraldiste teine osa (225 miljonit eurot) makstakse välja Ukraina rahastust.

Allikas: kontrollikoda, tuginedes taustaanalüüsile abisaajariikide kaupa, mis on lisatud komisjoni aruandele kolmandatele riikidele 2023. aastal antud makromajandusliku finantsabi rakendamise kohta (SWD(2024) 150).

III lisa. Kontrollikoja varasemad eriaruanded ja arvamused

Tabel 1. Euroopa Kontrollikoja väljaanded, milles käsitletakse laene, tagatise ja ELi abi uuenduslikku rahastamist

Avaldamise viide	Pealkiri
2024	Aastaruanded eelarveaasta 2023 kohta
Arvamus 01/2024	Arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu [2023/0397(COD)]
2023	Aastaruanded eelarveaasta 2022 kohta
Eriaruanne 14/2023	Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmitöö
Eriaruanne 05/2023	ELi finantsmaastik – keeruline moodustis, mis vajab lihtsustamist ja paremat aruandekohustust
Arvamus 03/2023	Arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Ukraina rahastu
Arvamus 07/2022	Arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2018/1046 seoses mitmekesise rahastamisstrateegia kehtestamisega üldise laenumeetodina [2022/0370(COD)]
Eriaruanne 06/2021	Ühtekuuluvuspoliitika rahastamisvahendid perioodi 2007–2013 lõpetamisel
Arvamus 07/2020	Arvamus, mis lisatakse komisjoni aruandele Euroopa Kestliku Arengu Fondi rakendamise kohta [COM(2020) 224 final]
Ülevaade 07/2019	Teema kiirülevaade „Jätkusuutlikkuse aruandlus: ülevaade ELi institutsioonidest ja asutustest
Eriaruanne 03/2019	Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond: täieliku edu tagamiseks on vaja meetmeid
Arvamus 10/2018	Arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend [COM(2018) 460]
Eriaruanne 19/2016	ELi eelarve täitmine rahastamisvahendite kaudu: programmitöö perioodil 2007–2013 saadud õppetunnid
Eriaruanne 14/2015	Kas AKV riikide investeerimisrahastu annab lisaväärtust?
Eriaruanne 08/2015	Kas ELi rahaline toetus vastab piisavalt mikroettevõtjate vajadustele?
Eriaruanne 05/2015	Kas rahastamisvahendid on maaelu arengu valdkonnas edukad ja paljulubavad?
Eriaruanne 16/2014	ELi välispoliitika toetamise eesmärgil toimuva piirkondlike investeerimisrahastute toetusprogrammide ja finantseerimisasutuste laenude ühendamise mõjus

Tabel 2. Kontrollikoja väljaanded, milles käsitletakse parema õigusloome nõudeid

Avaldamise viide	Pealkiri
Eriaruanne 17/2022	Väliskonsultantide kasutamine Euroopa Komisjonis
Ülevaade 02/2020	Õigusloome Euroopa Liidus pärast parema õigusloome käsitusviisi järgimist peaaegu 20 aastat
Eriaruanne 16/2018	ELi õigusaktide järelhindamine: hästi toimiv, kuid mittetäielik süsteem

Lühendid

DG BUDG: Euroopa Komisjoni eelarve peadirektoraat.

DG ECFIN: Euroopa Komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat.

DG INTPA: Euroopa Komisjoni rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat.

DG NEAR: Euroopa Komisjoni naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat.

DOAG: ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus, mis hõlmab ka Gröönimaad.

EDFI: Euroopa arenguabi rahastamise institutsioonid.

EFSD: Euroopa Kestliku Arengu Fond.

EFSD+: Euroopa Kestliku Arengu Fond+.

EIP: Euroopa Investeeringispank.

ENI: Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend.

INSC: tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö instrument.

Instrument „Globaalne Euroopa“: naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“.

IPA: ühinemiseelse abi rahastamisvahend.

MFA: makromajanduslik finantsabi.

SWD: komisjoni talituste töödokument.

Sõnastik

Mõiste	Selgitus
Arenguabi rahastamise institutsioonid	Spetsialiseerunud arengupangad või tütarettevõtjad (tavaliselt riigi enamusosalusega), mis on loodud erasektori arengu toetamiseks arengumaades.
Eelarveline tagatis	Kohustus kasutada ELi eelarvet, et hüvitada Euroopa Investeerimispankale ja muudele arenguabi rahastamise institutsioonidele mis tahes kahju, mis on tekkinud, kui toetusesaaja ei täida EFSD+ raames oma kohustusi, näiteks ei maksa laenu tagasi.
Eraldis	Raamatupidamistermin, mis tähistab bilansis kajastatava tõenäolise tulevase kohustuse, mille ajastus või summa ei ole kindel, parimat hinnangut.
Eraldiste määr	Protsent heakskiidetud finantskohustusest, mis tuleb kajastada eraldisena.
Euroopa Investeerimispank	Liikmesriikidele kuuluv ELi pank, mis rahastab ELi poliitikat toetavaid projekte peamiselt ELis, kuid ka väljaspool liitu.
Investeerimissuund	Välistegevuse tagatise raames EFSD+ toetuse sihtvaldkond, millest toetatakse investeerimisportfelle konkreetsetes piirkondades, riikides või sektorites.
Kestliku arengu eesmärgid	ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 seatud 17 eesmärki, et ergutada kõiki riike võtma meetmeid inimkonna ja planeedi jaoks kriitilise tähtsusega valdkondades.
Komisjoni talituste töödokument	Euroopa Komisjoni mittesiduv dokument, mis on koostatud aruteluks kas institutsioonisiselt või väljaspool institutsiooni.
Koostööd mittetegev jurisdiktsioon	Riik, mis ei järgi hea maksuhaldustava standardeid.

Mõiste	Selgitus
Lõplik toetusesaaja	Isik või üksus, kes saab EFSD+ rahastust kas otse Euroopa Investeeringuspangalt või mõne muu finantsvahendaja kaudu.
Makromajanduslik finantsabi	Finantsabi, mida EL annab partnerriikidele, kellel on maksebilansi- või eelarveraskusi.
Mitmekordistav mõju	Olukord, kus teatav muutus teatavas sisendis, näiteks ELi investeeringute või tagatiste mahus, põhjustab suurema muutuse väljundis, näiteks koguinvesteeringutes.
Parem õigusloome	ELi poliitikat ja õigusloomet suunav kontseptsioon, mille aluseks on põhimõte, et reguleerimine peaks saavutama oma eesmärgid minimaalsete kuludega ning olema kavandatud läbipaistval ja tõenditel põhineval viisil koos kodanike ja sidusrühmade kaasamisega.
Riigi võlakohustus	Rahasumma, mille keskvalitsus võlgneb riigisisestele ja välismaistele laenuandjatele.
Segarahastamine	ELi tagastamatute toetuste kombineerimine avaliku ja erasektori rahastajate laenude ja/või omakapitaliga.
Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad	Ettevõtjate ja muude organisatsioonide suurust kirjeldav määratlus, mis põhineb töötajate arvul ja teatavatel finantskriteeriumidel. Väikeettevõtjate puhul on töötajate arv alla 50 ning käive või bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot. Keskmise suurusega ettevõtjate puhul on töötajate arv alla 250 ja käive kuni 50 miljonit eurot või bilansimaht kuni 43 miljonit eurot.

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2024

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6-2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikoja sisu taaskasutajad ei tohi moonutada selle algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetses sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid isikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavat luba.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Kontrollikoja taaskasutamispoliitika ei hõlma tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumente, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovitab teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

PDF	ISBN 978-92-849-3750-9	ISSN 2812-2941	doi:10.2865/1041123	QJ-01-24-042-ET-N
-----	------------------------	----------------	---------------------	-------------------